

Hot mot unga i föreningslivet

För Sverok är det självklart att ungdomar ska kunna delta fullt ut. Vi anser att det samma borde gälla alla andra svenska folkrörelserna och allra mest självklart i de delar av folkrörelserna som brukar kallas ungdomsorganisationer. Detta är något som även den statliga ungdomspolitikern framhåller som mål, men i praktiken är det tyvärr inte samma signaler som sänds från alla delar av offentliga sektorn och samhället i övrigt. I detta dokument vill Sverok visa på glappen som finns mellan offentlig retorisk och praktisk verklighet för unga som vill engagera sig i föreningslivet.

I Sverok finns omkring 2250 föreningar med 66 000 medlemmar varav 90 procent är under 25 år. En mycket stor del är under 18 år. Många föreningar består helt av underåriga, och har bildats av de underåriga själva. Detta anser vi inom Sverok är bra – ungdomar vill och kan ta ansvar såväl informellt som formellt. Denna vilja ska tas till vara och uppmuntras för att stärka såväl individer som folkrörelser och samhället i stort. Hindrar man unga från att ta ansvar, då kommer deras engagemang minska och såväl samhället som de vars engagemang inte ges utrymme står som förlorare.

Ungdomspolitikern – i mål och i praktiken

I den ungdomspolitiska propositionen talar regeringen om dessa frågor och slår fast flera viktiga och genomtänkta principer. Det handlar bland annat om att

- Ungdomars möjlighet till inflytande och representation är en viktig aspekt av tillgången till verklig välfärd och makt. Möjligheten att kunna göra sin röst hörd påverkar både individens syn på den egna välfärden och tillgången till välfärd.
- Lagar och andra offentliga regelverk inom olika samhällsområden som påverkar ideella organisationers verksamhet skall kartläggas. Ungdomars egen organisering och föreningars arbete med demokratirelaterade frågor, mångfald och jämställdhet såväl i samhället som inom organisationslivet skall stödjas.
- Tillväxten av nya organisationer och nätverk bör uppmärksammas i arbetet med att stödja ungas möjligheter till organisering.
- Regeringen vill skapa goda möjligheter för alla ungdomar att såväl delta i som att skapa kultur- och fritidsaktiviteter på egna villkor.
- Inom föreningslivet skapar ungdomar sin egen kultur och fritid. Ungdomarnas egna organisationer intar här en särställning. Ungdomar skall ges bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar. Det är viktigt att de offentliga stöden till ungdomars föreningsliv ger möjligheter till såväl långsiktighet som förnyelse.

Dessa målsättningar står i skarp kontrast till många områden som idag präglar ungas möjlighet att engagera sig. Det handlar om såväl juridik och som om tolkningar av lagar samt inställningen hos myndigheter och andra delar av samhället som idag sätter hinder för ungas fulla deltagande i folkrörelserna.

Det generella problemet: hoten mot ungas rätt att bilda förening

Sverok anser att det är självklart att underåriga ska få bilda föreningar och att detta är väldigt central del av svensk praxis när det gäller synen på folkrörelser och ungdomsengagemang. Tyvärr delar inte alla denna syn, och de som hävdar att underåriga inte kan bilda föreningar blir allt fler inom såväl statliga myndigheter (t.ex. vissa lokala skattkontor) och näringslivet (t.ex. inom bankvärlden där föreningssparbanken driver denna linje). Detta är ett mycket stort problem för Sverok idag, och på sikt för hela folkrörelsen – unga behöver tidigt kunna delta fullt ut och vara med och förnya sina organisationer.

Sverok anser att staten bör agera för att befästa den praxis som finns om att unga inom rimliga gränser ska kunna bilda och driva föreningar. Ungas föreningar omsätter inte miljonbelopp eller bedriver omfattande näringsverksamhet – det handlar om småskalig och värdefull verksamhet som de själva är bäst lämpade att leda.

Föreningar som inte har möjlighet att skaffa bankkonto

Av Sveroks 2264 föreningar är 439 föreningar utan ett eget konto. De har tillsammans över en miljon kronor i ej uthämtade bidrag som Sverok inte kan förmedla. Sedan 2003 har 172 föreningar utan konto lagts ned, en stor del av dessa sannolikt för att inte kunnat få några bidrag och därigenom inte kunnat komma igång med någon egentlig föreningsverksamhet.

De senaste åren har Sverok sett en klar trend mot att det blir svårare och svårare för unga att öppna föreningskonto. Detta är ett stort problem för utan konto i föreningens namn försvåras mycket arbete, föreningen blir beroende av personliga konton med allt vad det innebär av problem samt kanske viktigast av allt – Sverok kan inte betala ut bidrag till föreningar som saknar eget konto.

Anledningen till att så många föreningar har svårt att få konto är att de drivs och styrs av underåriga medlemmar. Sverok har haft många kontakter med banker såväl nationellt som lokalt och möts överlag av en okunskap om den ideella sektorn i allmänhet och den unga delen av den specifikt. Det finns en ökande rädsla för väldigt potentiella och tämligen småskaliga problem som kan drabba bankerna om de låter minderåriga öppna konto. Tidigare har detta inte varit ett problem i de flesta fall, men för några år sedan ökade problemet i omfattning.

Sverok anser att det behövs åtgärder som tydliggöra att unga i en föreningsstyrelse ska kunna öppna och administrera konto för sin föreningsräkning. Det handlar inte om att få tillgång till stora lån eller annan för bankerna mer riskabel verksamhet utan enbart om möjligheten att ha ett enkelt föreningskonto för att hantera föreningsekonomi.

Föreningar som inte har möjlighet att skaffa organisationsnummer

En annan oroande trend är att det blir fler och fler föreningar som inte längre får organisationsnummer tilldelade med motiveringen att de har underåriga i styrelsen. Detta har bland annat inträffat i Örebro och Nyköping. Detta är en än mer oroande trend än de som har att göra med svårigheterna att få bankkonto eftersom den har direkt koppling till hur den offentliga administrationen ute i landet tolkar och tillämpar regler som har med unga och föreningar att göra och riskerar att sprida sig till andra instanser.

Den anledning som oftast anges för att neka en förening ett organisationsnummer är att unga människor inte kan ingå avtal, och därför kan de inte få ut ett organisationsnummer. Utan organisationsnummer kan man heller inte hyra lokaler, göra inköp eller få något postgiro om man så önskar vilket är ett stort praktiskt problem för alla föreningar. Det kan ofta vara ett problem som gör att engagemanget dör ut, och föreningen läggs ned.

Sverok anser att Skatteverket behöver göras medveten om dessa problem så att en enhetlig och korrekt utdelning av organisationsnummer finns tillgänglig över hela landet.

Framtiden

Vi hoppas att statsrådet Lena Hallengren väljer att aktivt arbeta för att förbättra läget för ungas möjligheter till egen organisering.

Sverok ser dessa frågor som ett stort och växande problem för ungas möjlighet att själva delta i och bygga upp folkrörelser. Vi står tillförogande för utredningar och undersökningar såväl som studieobjekt, som deltagare och referensperson.

Vid frågor eller kommentarer, kontakta

Jon Nilsson, förbundsordförande Sverok

Jon@sverok.se

0707-163700